

Nr 363.

Av herr **Anderberg** och herr **Nilsson, Hjalmar**, *angående utredning om fördelningen mellan staten och kommunerna av kostnaderna för folkpensioneringen.*

Under de senaste åren har kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna beträffande de inkomstprövade folkpensionsförmånerna avsevärt förskjutits till kommunernas nackdel. Enligt grunderna för beräkning av kommunbidraget skall varje kommuns bidrag utgå efter en procentsats, som erhålles genom att multiplicera antalet skattekronor per invånare i kommunen med 1,5. Det förändrade penningvärdet har medfört ökning av kommunernas skatteunderlag, och denna ökning har i sin tur medfört, att kommunernas bidragsprocent undan för undan blivit allt större. Samtidigt som kommunernas andel stigit har statens andel relativt taget sjunkit.

År	Inkomstprövade folkpensions- förmåner milj. kronor	Kommunernas andel		Statens andel	
		i milj. kr.	i %	i milj. kr.	i %
1948	190,7	63,9	33,5	126,8	66,5
1949	194,1	68,2	35,1	125,9	64,9
1950	201,5	72,0	35,7	129,5	64,3
1951	224,5	83,0	37,0	141,5	63,0
1952	237,0	103,4	43,6	133,6	56,4

Ovanstående uppgifter avse såväl städer som landskommuner. För enbart landskommunerna är förskjutningen till kommunernas nackdel ännu mera markerad. Bidragsunderlaget för landskommunernas vidkommande uppgick 1948 till 96,1 milj. kronor, varav kommunbidraget utgjorde 22,3 milj. kronor eller 23,2 %. Statens andel utgjorde alltså 73,8 milj. kronor eller 76,8 %. För år 1952 uppgick bidragsunderlaget till 121,9 milj. kronor, och av detta belopp utgjorde kommunandelen 46,2 milj. kronor eller 37,9 % medan statens andel stannade vid 75,7 milj. kronor eller 62,1 %. Höjningen av de inkomstprövade folkpensionsförmånerna från 1948 till 1952 har alltså kunnat genomföras praktiskt taget helt på kommunernas bekostnad.

Den inträffade förskjutningen i kostnadsfördelningen har skett direkt emot riksdagens intentioner vid antagande av lagen om kommunernas

bidrag till folkpensioneringskostnaderna. Vid riksdagsbehandlingen av frågan 1947 uttalade andra lagutskottet (utlåtande nr 39) i anledning av proposition nr 222 bl. a. följande: "I folkpensioneringspropositionen till 1946 års riksdag hade kommunbidragen beräknats till 67 miljoner kronor, och riksdagen utgick ifrån att den fördelning av kostnaderna som föreslagits i propositionen i huvudsak borde bibehållas. Den föreslagna bidragsprocenten synes därför i nuvarande läge vara väl avvägd. I den mån medelskatteunderlaget per invånare i riket stiger avsevärt över 18 skattekronor, måste emellertid en sänkning av talet 1,5 ske, om den avsedda fördelningen mellan kommunerna och staten skall bibehållas. Talet 1,5 kan därför icke vara definitivt." Skatteunderlaget per invånare utgjorde enligt 1952 års taxering 34: 29.

Här har alltså en mycket betydande kostnadsövertäckning från staten till kommunerna ägt rum. Kommunernas kostnader för folkpensioneringen komma än ytterligare att öka genom införandet av de kommunala bostadstilläggen. Fr. o. m. 1955 kommer den kommunala kostnadsandelen i åtskilliga kommuner att kräva en tämligen hög utdebitering. Det måste ifrågasättas huruvida det är lämpligt att låta en så stor del av kostnaderna för en samhällsuppgift som folkpensioneringen bäras av den proportionella kommunalskatten. I varje fall kommer denna merbelastning på kommunerna att än ytterligare försvåra skattteutjämningsproblemet.

Eftersom kommunandelen i folkpensioneringskostnaden icke är ett statsbidrag — här har i vissa sammanhang talats om ett "omvänt statsbidrag" — kommer tydligen avvägningen av denna andel icke att upptagas till behandling av den nu arbetande allmänna statsbidragsutredningen. Då vi anser det vara angeläget att riksdagen gentemot kommunerna håller den utfästelse, som kan anses ligga i det ovan citerade uttalandet från andra lagutskottet, anse vi det vara nödvändigt att kostnadsfördelningen ånyo allsidigt omprövas.

Med hänvisning till vad här anförts hemställas,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära en utredning om fördelningen mellan staten och kommunerna av kostnaderna för folkpensioneringen.

Stockholm den 26 januari 1954.

Rud. Anderberg.

Hjalmar Nilsson.